

Tokarz w drewnie

752310

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Zadaniem tokarza w drewnie jest toczenie elementów drewnianych i nadawanie im pożądanego kształtu: kółek, tarcz, walców, szpuli, uchwytów, rękojeści, stożków i kul, z różnych gatunków drewna, rzadziej tworzyw drzewnych, przy użyciu noży ręcznych i maszynowych (imaków). Tokarz wykonuje obróbkę na podstawie dokumentacji, odczytuje więc rysunek techniczny, dobiera odpowiednie gatunki drewna lub tworzywa drzewne takie jak: skleja, płyta wiórowa, pilśniowa twarda lub pilśniowa MDF oraz rzadziej stosowane lignofol i lignoston. Tokarz obsługuje, nadzoruje i utrzymuje w należytym stanie technicznym różne odmiany tokarek do drewna: tokarki kłowe i bezkłowe, tarczowe, suportowe i bezsuportowe, obtaczarki i automaty tokarskie. Ponieważ niejednokrotnie zadaniem tokarza jest przygotowanie materiału do określonego szkicu, rysunkiem technicznym lub dokumentacją zadania technologicznego, do zadań należy także obsługa obrabiarek stolarskich takich jak: pilarki tarczowe i taśmowe, strugarki wyrówniarki i strugarki grubiarki oraz frezarki dolno i górnoprzecionowe. Kontrolując poprawność wykonanej obróbki tokarz posługuje się narzędziami do pomiaru długości i kąta oraz sprawdzianami obróbczymi. Niektóre elementy toczone są przy użyciu wzorników. Tokarz dopasowuje wzornik do kształtu elementu. Następnie dobiera narzędzie, mocuje je w imaku nożowym obrabiarki lub trzyma w ręku opierając na podpórce i wykonuje obróbkę. Toczenie jest końcowym procesem maszynowej obróbki drewna i tworzyw drzewnych. Jest więc to obróbka dokładna, która powinna być wykonywana ostrymi narzędziami. Dlatego do zadań tokarza należy także ocena stopnia stępienia narzędzia, przerwanie w odpowiednim momencie procesu obróbki oraz wymiana stępienego narzędzia na ostre. Doświadczony tokarz nie tylko potrafi wymienić narzędzie, ale także ustawić je w obrabiarce w taki sposób, by bezbłędnie wykonać zadaną obróbkę.

Środowisko pracy

Typowym miejscem pracy tokarza jest hala produkcyjna małego warsztatu, rzadziej hala wielkiego przedsiębiorstwa. Niemal zawsze jest to stanowisko otoczone innymi stanowiskami pracy, najczęściej stanowiskami obróbczymi, jest więc pracą w środowisku o bardzo dużym natężeniu hałasu. Pochodzi on nie tylko od sąsiednich obrabiarek, ale przede wszystkim od tokarki, przy której pracuje. Tokarki stanowią grupę obrabiarek o nieznaczonej liczbie odmian, ale sposób ich obsługi powoduje, że są trudne do wyciszenia lub do obudowania, które znacznie obniżyłoby hałas, emitowany ze stanowiska roboczego. Tokarz pracuje sam na stanowisku roboczym. Mogą zdarzyć się sytuacje gdy ma współpracownika lub pomocnika. Pracując na stanowisku robotniczym podlega mistrzowi, kierownikowi działu lub wydziału oraz innym osobom, stojącym wyżej w hierarchii zawodowej. Tokarz musi wykonywać polecenia przełożonych. Praca tokarza może się odbywać w systemie zmianowym. Nie jest pracą jednostajną ani rutynową, w ciągu dnia pracy tokarz niejednokrotnie wymienia narzędzia, zmienia ich ustawienia lub wymienia oprzyrządowanie obróbcze. O zakresie wykonywanych prac decyduje zwierzchnik oraz dokumentacja techniczna, według której powinna być prowadzona obróbka.

Wymagania psychologiczne

Tokarz powinien wykazywać zainteresowania techniczne, gdyż bez nich trudno wyobrazić sobie człowieka świadomie obsługującego skomplikowane urządzenia techniczne, jakimi są obrabiarki do drewna, wyposażone często w zespoły pomocnicze

i różnego rodzaju oprządkowania. Tokarz wykonuje obróbkę na podstawie rysunku technicznego elementu, musi więc mieć wyobraźnię przestrzenną i techniczną. Praca na tokarkach i obtaczarkach do drewna jest pracą niebezpieczną, ze względu na ogromne prędkości zespołów roboczych oraz na to, że w niektórych typach obrabiarek narzędzie w czasie pracy jest trzymane w ręku. Dlatego tokarz w czasie pracy musi być skoncentrowany i wykazywać się szybką orientacją i podzielnością uwagi.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Tokarz jako pracownik fizyczny powinien być ogólnie sprawny fizycznie i cieszyć się dobrym zdrowiem. Niejednokrotnie wymaga się od niego bardzo dokładnego trasowania elementów przed obróbką, a następnie bardzo dokładnej obróbki, dlatego musi mieć dobry wzrok. Stępione lub ulegające awarii narzędzia zmieniają barwę dźwięku emitowanego przez urządzenia, tokarz powinien mieć więc bardzo czuły słuch. W zawodzie tokarza nie mogą być zatrudniani niepełnosprawni.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Najlepszym wykształceniem dla tokarza jest ukończenie zasadniczą szkołę drzewną. Może jednak wykonywać ten zawód po odbyciu kursu przyuczającego do zawodu. Obsługi całej gamy tokarek można nauczyć się tylko w przedsiębiorstwie, które ma takie obrabiarki w swoim wyposażeniu.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Po wielu latach pracy tokarz może zostać ustawiaczem obrabiarek i narzędzi. Może także awansować na stanowisko majstra.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Pracę na stanowisku tokarz mogą podjąć ludzie dorośli, którzy ukończyli kursy praktyczno-teoretyczne przygotowania do zawodu. Nie ma ograniczeń wieku przy ubieganiu się o pracę w zawodzie tokarza drewna.

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

stolarz stolarz budowlany frezer drewna operator urządzeń do obróbki drewna

Polecana literatura

Bieniek S., Duchnowski K.: Obrabiarki i urządzenia w stolarstwie, WSiP 1992. Bieniek S.: Maszyny i urządzenia do obróbki Techniczny, WSiP 1992. Prażmo J.: Stolarstwo cz. 1 i 2, WSiP 1985. Siemiński R.: Obrabiarki do drewna, PWN 1991 Obrabiarki i urządzenia techniczne dla techników przemysłu drzewnego, praca zbiorowa, PWRiL 1986.